

ANNA MARGIT MŰVÉSZETÉRŐL

Az idén kapott Kiváló művész kitüntetést Anna Margit, a szentendrei iskola vesztetős időköt idéző szurrealizmusának a múlttól máig elfeledkezni nem tudó tagja.

Nehéz sors után most fordul felé a külföld értő megismerése is, művei a Münchenben bemutatott magyar kortárs képzőművészeti anyagban nagy számban képviseltek. A csúcsra hosszú küzdelem után jutott fel. Az érzékeny gyermek tehetsége korán nyilvánvalóvá vált ugyan, már gyermekkorában festeni, rajzolni kezdett. Képzőletét megragadta a Felvidék parasztfalvainak népviselete, forma- és díszítőmunkáinak, erősen felfokozott színesség, melyek utolsó kiállításának forma- és színvilágában is tetten érhetők.

1932—36 között a Képzőművészeti Főiskolán Vaszary János tanítványa volt, aki felismerte tehetségét. Itt ismerkedett meg férjével, a tragikus sorsú Ámos Imrével is, az üldöztetés éveiben Szentendrén, akivel megosztotta a hónaposszabák nyomorát és reménytelenségét. Férje nemcsak megértő társa, de mestere is volt. Lényével, szellemével, műveivel soha el nem múló ha-

divatos nyugat-európai Vadakét és a népművészetét. Az élénk, meleg színeket tónusosan festi.

Az ötvenes években nem állíthatott ki, csak magának alkotott. A bábuk mellett új képein madarak, angyalok, boszorkányok, ördögök is szerepelnek expresszionista beütéssel. Soha el nem múló alapélményei közé tartozik a magány ábrázolása is, bár lelke lassan megnyugszik, a torz formák grotesksége gyakran humorba torkollik. Új művei is erősen áttett értelműek. Az éjszaka démonai már nem kísértik anynyit, rémálmai oldódtak látomásain, melyen autonóm festői eszközökkel létrehozott társadalmi alapszituációk. Megfesti gyermekiségének emlékeit, a mézeskalácsbábút, a népviseletbe öltözött parasztnyecskeket bravúros montázsos technikával, egy ráragasztott csipkedarabkával, egy régi almanachból kivágott női fejjel, vagy régi családi arcképpel a század végi kisember idézésével a nosztalgiahullámot szolgálja.

Művészete intellektuális, nagyvárosi művészet, romantikus elvagyódással a soha vissza nem hozható, ősi népi egyszerűség és tisztaság után.

Brestyánszky Iлона

A Vörös Rébék című olajfestménye

tást gyakorolt Anna Margit művészetére.

Elmélyült festői látásmódjára már a harmincas évek végén felfigyeltek, amikor stílusa a posztimpresszionista kezdetek után a párizsi iskola akkor nagyon modern szürrealista irányába fordult. 1937-ben férjével együtt Párizsba utazott, ahol Chagallal, a szürrealista művészet európai hírű nagymesterével is találkozott. Itt nyert benyomásait máig meghatározó művészetét, melyet a rákövetkező évek nem felejthető csapásai, szorongásai, fenyegetettségei még csak elmélyítettek. Látomásai a közeledő fasizmus fenyegetésében valóra váltak. Képein önmagát legtöbbször álarc, bábuk mögé rejtette. 1940-ben festette első bábuját, amelyek több évtizedes művészi fejlődése során a kort kifejező pszichopotréká sűrűsödtek ecsetje nyomán.

A negyvenes évek rettenése, iszonyata képein felfúvódott alakzatok, földgömbök, tátongó lyukas golyóbisok tolongásában fejeződött ki. Férjét elvesztette, élete is többször veszélybe került. A felszabadulás után az Euró-

Egy a bábuk közül: Királynóm, Gizi

pai Iskola alapító tagja lett. Fájdalmát, gyászát az ószláv ikonok hatásától is érintve fejekbe, maszkokba rejtőzve zokogta el. Kompozíciói geometrikusabb felépítésűek lettek, de az évek során gyermekkorának népművészeti elemei a naiv művészetkifejezés módjához közelítve, nagyobb szerepet kaptak rajtuk. A formák absztraháltak, néhány lendületes ecsetvonással meghúzottak, játékos, groteszk iróniával, erősen abszurd, szürrealista képzetársítással. Színviláguk egyszerre idézi a most újra